

Les hemeroteques digitals de la premsa catalana: anàlisi dels diaris catalans de més difusió

ERNEST ABADAL

Facultat de Biblioteconomia i Documentació
Universitat de Barcelona
Melcior de Palau, 140 - 08014 Barcelona
abadal@ub.edu

JAVIER GUALLAR

Facultat de Biblioteconomia i Documentació
Universitat de Barcelona
El Periódico de Catalunya, Departamento de documentación
Melcior de Palau, 140 - 08014 Barcelona
jguallar@gmail.com

RESUM

Les hemeroteques digitals faciliten la consulta i recuperació d'informació de premsa. Tenen una aplicació important en biblioteques públiques i són de notable interès per al gran públic. L'estudi pretén analitzar el grau de desenvolupament dels arxius de premsa dels 12 mitjans catalans de major difusió a internet. Es realitza una anàlisi de contingut de les pàgines web dels arxius de premsa, a les quals se'ls aplica un conjunt d'indicadors que fan referència a aspectes generals (denominació, col·leccions, etc.), prestacions de cerca (ope-

radors, acotament en camps, ajudes, etc.), presentació de resultats (camps visualitzats, formats, etc.) i altres aspectes (visibilitat, accessibilitat i cost). S'ha seleccionat una mostra que inclou els 12 mitjans de Catalunya de major difusió segons les dades proporcionades pels organismes auditors d'audiències de premsa a internet (EGM i OJD). Pel que fa als resultats, es constata una notable desigualtat entre els mitjans que procedeixen de la premsa impresa i els que ja han nascut en el mitjà digital.

PARAULES CLAU: Hemeroteca digital; Premsa digital; Diaris en línia; Diaris digitals; Catalunya; Arxius de premsa; Hemeroteca.

1. Introducció

Un dels serveis que ofereix la premsa digital als seus usuaris i que la diferencien més clarament de la premsa impresa és l'accés i consulta als continguts retrospectius del propi mitjà. Aquesta possibilitat, com ha succeït amb altres continguts i funcionalitats actuals dels diaris a internet, ha evolucionat des de la inexistència de sistemes de recuperació d'informacions a una varietat de situacions pel que fa als sistemes de consulta, cobertura temporal o possibilitats de visualització dels continguts.

Fins al moment present, la preocupació de les empreses periodístiques per les seves hemeroteques digitals sembla ser similar a la que ha existit anteriorment a l'entorn imprès: es tractaria d'un element important però no essencial ni fonamental.

Les hemeroteques digitals, pel fet de contenir informació d'actualitat, constitueixen un recurs d'informació d'especial interès en diferents contextos informacionals, per exemple, per a biblioteques públiques i, per extensió, pels seus usuaris, una audiència amb interès general.

Cal fer esment al notable impuls que s'està donant a la difusió dels arxius retrospectius de premsa a Catalunya. Tot i que no es tracta estrictament de premsa diària, sinó més aviat de publicacions locals, cal destacar dues iniciatives molt notables. En primer lloc, el *Fons local de publicacions periòdiques digitalitzades* (<http://www.diba.cat/xbcr/default.htm>) creat pel *Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona* i que permet l'accés a 251 títols de publicacions locals i uns 80.500 exemplars en format pdf. En segon lloc, *ARCA (Arxiu de Revistes Catalanes Antiques)*, un dipòsit impulsat per la *Biblioteca de Catalunya* que inclou uns 70 títols de revistes antigues de cultura i societat (<http://www.bnc.es/digital/arca/index.html>).

És per tot això que ha semblat interessant analitzar quina és la situació de les hemeroteques digitals de la premsa de Catalunya de major difusió a internet.

Els estudis sobre la presència de la premsa a internet i sobre la forma en què s'utilitza el web per a la difusió dels seus continguts són abundants i ja destaquen des de la dècada de 1990. En canvi, els estudis sobre les hemeroteques digitals dels diaris són molt més escassos. A vegades es tracta de comentaris o anàlisis sobre els arxius de premsa inclosos en textos més amplis sobre els diaris digitals, i altres, es tracta d'estudis específics. També cal fer una distinció entre aquells que no agafen un àmbit geogràfic concret i els qui se centren en la situació d'un país determinat. Es poden citar alguns exemples de treballs que estudien les hemeroteques dels diaris d'Itàlia (Longo, 2006), Gran Bretanya (Cowen, 2001) o Espanya (Fuentes i González, 1998; Jiménez [et al.] 1999; López Carreño, 2004).

Pel que fa al cas de Catalunya, tot i que existeixen diversos treballs d'àmbit espanyol en els que s'estudien diaris catalans (abans esmentats), no es disposa d'estudis específics dedicats a les hemeroteques digitals de la premsa de Catalunya.

2. Objectius i metodologia

L'estudi té com a propòsit avaluar les prestacions i característiques de les hemeroteques digitals dels principals diaris digitals catalans per tal de conèixer el seu grau de desenvolupament.

L'estudi s'ha fet a partir d'una mostra seleccionada en base als resultats de difusió proporcionats pels organismes auditors de les audiències a Internet, *EGM* i *OJD*.

De cada un dels mitjans seleccionats s'han analitzat les pàgines web dels arxius de premsa a partir d'un conjunt d'indicadors que s'han definit prèviament. Els indicadors s'agrupen en quatre apartats: aspectes generals (denominació, tecnologia, etc.), sistema de consulta (tipus de consulta, prestacions, etc.), presentació dels resultats (formats, gestió dels resultats, etc.) i altres aspectes (visibilitat, cost, etc.).

L'anàlisi s'ha dut a terme durant els mesos de gener de 2008. A continuació precisarem alguns detalls de les qüestions anteriors.

2.1. Elecció de la mostra a analitzar

Els dos sistemes principals de medició de la difusió i l'audiència de la premsa a Espanya són l'*Oficina de Justificación de la Difusión (OJD)* i l'*Estudio General de Medios (EGM)*.

— *Oficina de Justificación de la Difusión (OJD)* <<http://www.ojd.es>>

Es tracta d'un sistema de mesura basat en les visites a les webs dels mitjans digitals. Cal tenir en compte que no tots els mitjans accepten el control de la *OJD*, com és el cas a Catalunya dels diaris *La Vanguardia* i *El Mundo deportivo*. Segons les dades fetes públiques per *OJD* de mitjans electrònics corresponents a novembre de 2007, els 10 diaris catalans de més difusió són (per ordre alfabètic): *Avui*, *E-Notícies*, *El Debat*, *La Malla*, *Nació digital*, *Osona.com*, *El Periódico de Catalunya*, *Racó català*, *Sport* i *Vilaweb*.

— *EGM (Estudio General de Medios)* <<http://www.aimc.es>>.

Es tracta d'un sistema de medició d'audiència que es basa en enquestes a usuaris. Segons les dades de l'*EGM* d'octubre-novembre de 2007, entre els 25 webs espanyols més visitats apareixen quatre diaris digitals catalans: *El Mundo deportivo*, *El Periódico de Catalunya*, *Sport* i *La Vanguardia*.

Creuant les dades d'aquests dos sistemes, obtenim un llistat de 12 mitjans digitals, que constitueixen la nostra mostra d'estudi.

Avui <<http://www.avui.cat>>

El Debat <<http://www.eldebat.cat>>

E-Notícies <<http://www.e-noticies.com>>

La Malla <<http://www.lamalla.net>>

El Mundo deportivo <<http://www.elmundodeportivo.es>>

Nació digital <<http://www.naciodigital.com>>

Osona.com <<http://www.osona.com>>

El Periódico de Catalunya <<http://www.elperiodico.com>>; <<http://www.elperiodico.cat>>

Racó català <<http://www.racocatala.cat>>

Sport <<http://www.sport.es>>

La Vanguardia <<http://www.lavanguardia.es>>

Vilaweb <<http://www.vilaweb.cat>>

La mostra és suficientment variada ja que inclou exemples de premsa exclusivament digital i digital-impresa (7 i 5 mitjans, respectivament),¹ general i esportiva (10 i 2 mitjans), d'àmbit local, català i estatal (1, 7 i 4 mitjans, respectivament), i en català i en castellà (8 i 3 mitjans, a més de *El Periódico*, que té dues edicions, una en cada llengua).

1. *Vilaweb*, diari exclusivament digital, inclou també dins del seu lloc web els continguts del diari *El Punt*, diari imprès-digital.

2.2. Indicadors per a la valoració

La valoració es basa en vint indicadors agrupats en quatre grans apartats (aspectes generals, sistema de consulta, presentació dels resultats i altres aspectes). Es tracta d'una proposta pròpia a partir de l'estudi dels elements fonamentals que han d'estar presents a les interfícies de consulta de bases de dades (Abadal, 2002). Es mostren a la següent taula.

Taula 1. Indicadors per a l'anàlisi de les hemeroteques digitals

Apartat	Indicador
Aspectes generals	— Denominació i ubicació de la hemeroteca
	— Informació de la tecnologia utilitzada
	— Col·leccions disponibles: fons i cobertura
Sistema de consulta	— Modalitats de cerca per paraula clau
	— Modalitats de combinació de termes de cerca
	— Acotació temporal
	— Acotació en col·leccions
	— Acotació en camps del registre
	— Reutilització estratègies de cerca
	— Recuperació per navegació
— Ajudes	
Presentació dels resultats	— Gestió de les llistes de resultats
	— Camps del registre del document
	— Identificació dels termes de cerca en el document
	— Existència de diversos formats de visualització del document
	— Opcions de gestió dels documents recuperats
— Presentació de documents relacionats	
Altres aspectes	— Accessibilitat
	— Visibilitat
	— Cost

3. Resultats

3.1. Aspectes generals

3.1.1. Denominació

«Hemeroteca» és el terme utilitzat de forma majoritària (cinc vegades) pels mitjans que disposen d'aquesta prestació més o menys organitzada. Només hi ha un mitjà, *El Periódico*, que utilitza el terme «Arxiu», molt més freqüent en la premsa espanyola.

Hi ha unanimitat absoluta, per altra banda, en fer servir els termes «cercar» o «cercador» per a referir-se a les opcions de consulta al text complet de les informacions pu-

blicades. És curiós destacar el cas de *Vilaweb*, perquè és l'únic diari que denomina el seu cercador amb un nom específic: «Nosaltres.cat».

3.1.2. Tecnologia utilitzada

Els diaris catalans no ofereixen cap informació sobre la tecnologia que utilitzen per gestionar la seva hemeroteca digital, tret del cas en què tenen serveis externalitzats. Així, *El Periódico* i *Sport* tenen dos sistemes de cerca als seus webs, un d'ells propi, del que no s'ofereix cap informació, i el segon contractat a la coneguda base de dades de premsa *Mynews*. D'altra banda, *Osona.com* utilitza *Google*, posant un enllaç al conegut cercador.

3.1.3. Cobertura

En aquest apartat s'ha de valorar de manera especial la importància de l'hemeroteca de *La Vanguardia* (tots els continguts des de 1881, any de la seva fundació), l'únic diari de la mostra estudiada que té la totalitat del seu fons accessible. També tenen una cobertura important *Vilaweb*, des de 1998 (fundat el 1995) i *Racó Català*, des de 2001 (fundat el 1999) i de nivell mitjà *El Periódico*, des de 2000 (fundat el 1978). La resta de mitjans tenen tan sols entre un i tres anys de cobertura, destacant negativament que alguns diaris amb importants fons documentals tinguin escassos continguts disponibles: *Avui* només des de 2006, *Mundo deportivo* des de 2004 i *Sport* des de 2005. Cal dir també que no es disposa d'informació de la cobertura de 3 diaris digitals (*El Debat*, *Nació digital* i *Osona.com*).

Taula 2. Cobertura temporal dels diaris catalans

Diaris	Edició impresa ²	Edició digital
<i>Avui</i>	Gener 2006	Gener 2006
<i>El Debat</i>	No en té	Sense informació
<i>E-Notícies</i>	No en té	Gener 2005
<i>La Malla</i>	No en té	Gener 2004
<i>Mundo deportivo</i>	Gener 2004 / 15 dies (portada)	Gener 2004
<i>Nació digital</i>	No en té	Sense informació
<i>Osona.com</i>	No en té	Sense informació
<i>El Periódico</i>	Gener 2000	Gener 2006
<i>Racó català</i>	No en té	Gener 2001
<i>Sport</i>	Gener 2005	Gener 2006
<i>La Vanguardia</i>	Gener 1999 / Febrer 1881	Novembre 2000
<i>Vilaweb</i>	No en té	Novembre 1998

2. En els casos que la edició impresa es presenta en doble format amb distintes cobertures temporals s'indica primer en html i després en pdf.

3.2. Sistema de consulta

3.2.1. Modalitats de cerca per paraula clau (search).

Vuit diaris tenen un únic sistema de cercador, que es pot considerar de cerca simple en quatre casos (*E-Notícies*, *El Debat*, *Nació digital*, *Racó català*), de cerca avançada en dos (*La Malla*, *La Vanguardia*), de sistema híbrid de prestacions simples i avançades en un cas (*Vilaweb*) i de servei externalitzat de cerca simple de *Google* en un altre (*Osona.com*). Tan sols dos diaris presenten la tradicional diferenciació habitual en molts productes comercials entre opcions simple i avançada (*Avui* i *Mundo deportivo*) i per últim, altres dos diaris tenen una duplictat de sistemes, un d'externalitzat a *Mynews* i un altre de propi (els dos del grup *Zeta*: *El Periódico* i *Sport*), amb prestacions avançades el primer sistema i de cerca simple, el segon.

Cal destacar que la inexistència de cerca avançada en pràcticament la meitat dels diaris de la mostra implicarà el baix nivell obtingut per aquests mitjans en la resta d'indicadors referits al sistema de cerca.³

3.2.2. Modalitats de combinació de termes de cerca

Aquest és l'indicador més important d'un sistema de cerca. Es poden distingir dos grans grups de mitjans a la mostra estudiada segon els seus sistemes facin ús o no de possibilitats de combinació d'operadors. Un primer grup de 7 diaris (*Avui*, *La Malla*, *Mundo deportivo*, *El Periódico*, *Sport*, *La Vanguardia* i *Vilaweb*) mantenen unes prestacions acceptables. Permeten l'ús dels operadors booleans i la cerca de frase literal. Els operadors es poden utilitzar directament (AND, OR, NOT, etc.) o poden estar emmarcats amb expressions com ara: cercar totes les paraules, frase exacta, etc.

Cal destacar en aquest apartat el cercador de *Vilaweb* anomenat *Nosaltres.cat* que, a més de les opcions anteriors, té l'operador de proximitat «~n» (on «n» es un número), l'operador «~» per cerques amb termes similars a l'escrit, i especialment, la combinació de termes mitjançant parèntesis; per la qual cosa presenta en aquests moments el nivell més alt de combinació d'operadors de les hemeroteques de la premsa catalana i un dels més alts (juntament amb *El Mundo*) de la premsa de l'estat espanyol.

Un segon grup de cinc diaris no permeten opcions de combinació (*El debat*, *E-Notícies*, *Nació digital*, *Osona.com* i *Racó català*), el que implica que els seus sistemes de cerca siguin clarament deficients des del punt de vista d'un ús professional. Els seus cercadors només són plenament efectius amb consultes molt simples, d'un sol terme, i quan s'escriuen dues paraules executen les següents respostes: *Nació digital* i *Osona.com* interpreten un «AND», *Racó català* un «OR», i *E-Notícies* i *El Debat* una frase literal.

3. El cas «híbrid» de *Vilaweb* és peculiar: presenta un nivell de cerca simple pels indicadors 3.2.3, 3.2.4, 3.2.5, 3.2.6, i de cerca avançada pels indicadors 3.2.2 (molt important), 3.2.7 i 3.2.8.

3.2.3. Acotació temporal

La mostra està dividida a parts iguals (sis i sis) entre els qui permeten acotar temporalment la cerca i els qui no. *Vilaweb* és el mitjà que canvia de grup respecte a l'indicador anterior, i no presenta opcions d'acotació temporal, com la resta de diaris de sistemes de cerca simples. Per l'altra banda, dos diaris (*El Periódico* i *Sport*) ofereixen la doble opció d'ajustar les dates de cerca mitjançant un menú desplegable amb opcions tancades del tipus: avui, última setmana, etc., o mitjançant intervals de dates exactes; i quatre tenen només la possibilitat de la cerca per interval.

3.2.4. Acotació en col·leccions

La mostra torna a estar dividida a parts iguals, però en aquest cas és el diari *Sport* el que no presenta aquesta opció juntament amb el grup dels diaris de cerca simple. Destaquen les possibilitats que ofereixen en aquest apartat *Avui* i *La Vanguardia*, tots dos amb un gran nombre de col·leccions, seguits de prop per *El Periódico*; a un nivell mitjà hi hauria *La Malla* i *Mundo deportivo*, i a un nivell inferior, *Vilaweb*, que permet acotar entre *Vilaweb*, els *Blocs* i *El Punt*, però no dins de les seccions de *Vilaweb*.

3.2.5. Acotació en camps del registre

Aquesta funcionalitat, habitual en les bases de dades professionals, no existeix a tots els diaris en línia catalans que tenen cerca avançada. Només la tenen els dos mitjans del grup *Godó*: *Mundo deportivo* i *La Vanguardia*, i un tercer diari, *Vilaweb*, encara que només per una de les seves col·leccions, els *Blocs*. Lògicament, una prestació avançada com aquesta ja no està present a la resta de diaris que tenen un cercador simple.

3.2.6. Reutilització estratègies de cerca

Cap mitjà ofereix funcions del tipus «historial de cerques» per poder reutilitzar plenament les estratègies anteriors.

3.2.7. Recuperació per navegació (browsing)

Només tres diaris no ofereixen cap sistema d'accés a informació retrospectiva mitjançant navegació: *El Debat*, *Nació digital* i *Osona.com*. Per tant, són majoria (9) el grup de diaris que permeten el *browsing* de les seves edicions anteriors, en format de calendaris mensuals o de menús desplegables dia, mes, any. Cal assenyalar aquí l'important fons històric que ofereix *La Vanguardia* mitjançant navegació, el seu arxiu històric des del 1881.

3.2.8. Ajudes

La mostra està dividida a parts iguals entre els diaris que ofereixen textos explicatius (encara que en alguns casos aquests siguin molt senzills) i els que no. Els mitjans que tenen textos d'ajuda són *Avui*, *El Periódico*, *Racó català*, *Sport*, *La Vanguardia* i *Vilaweb*. En el cas de *Racó català*, el text reconeix les limitacions del propi sistema al explicar a l'usuari com fer cerques a *Google* per millorar els resultats.⁴ Per tant, és una mancança important que un element tan bàsic del sistema de consulta estigui descuidat en la meitat dels mitjans analitzats.

3.3. Característiques de la presentació de resultats

3.3.1. Gestió de les llistes de resultats

Només quatre mitjans tenen una funcionalitat que es podria considerar bàsica d'un sistema professional, com és la possibilitat d'ordenar els resultats obtinguts a la cerca per rellevància o per data: *Avui*, *El Periódico*, *Sport* i *La Vanguardia* (amb la puntualització de que, com ja s'ha dit abans, *El Periódico* i *Sport* tenen dos sistemes de cerca diferents, i un d'ells no ho permet). A més, *El Periódico* també permet determinar el nombre de registres mostrats per pàgina dins de dues opcions tancades: 10 o 20 resultats. També es pot destacar que *Avui* té una opció de «Vista temporal» (única a la premsa digital catalana i espanyola) de visualització dels resultats de la cerca amb una distribució temporal gràfica. A l'altra banda, un grup majoritari de 8 mitjans de la mostra estudiada no ofereixen cap sistema de gestió dels resultats al seus usuaris, per la qual cosa es pot considerar que la premsa catalana presenta en conjunt uns valors molt baixos en aquest indicador.

3.3.2. Camps del registre del document

Hi ha importants diferències entre les hemeroteques digitals més avançades, que mostren entre cinc i sis camps (set diaris) i les més elementals, que mostren entre un i tres camps (quatre diaris). Al mig hi podem situar *Mundo deportivo* amb registres de quatre camps. Els mitjans que tenen registres més deficients són *El Debat* i *Nació digital*, amb només un camp (i *El Debat* amb dos camps en una de les seves col·leccions). Els camps més repetits són els de títol amb enllaç a la notícia i data; i segueixen els camps de secció i text de la notícia. Cal destacar negativament un aspecte dels registres del

4. El text de l'ajuda diu el següent: «Si el cercador de *Racó Català* no funciona com hauria de fer, sempre es pot recórrer al cercador de *Google*, fent ús d'una característica que ens permet buscar a una pàgina en concret. Així, si volem buscar el que sigui a *Racó Català* només hem de posar, a la barra de cerca: `site:racocatala.com el que sigui` i tots els resultats conduiran al *Racó Català*». <http://www.racocatala.cat/ajuda/cerca>.

diari *El Debat*, ja que és l'únic que no mostra un camp imprescindible tractant-se d'informació periodística, com és la data.

3.3.3. Identificació dels termes de cerca en el document

Aquest indicador presenta valors molt baixos en el conjunt de diaris, ja que un grup molt majoritari no tenen aquesta funció (vuit). Els quatre diaris que sí ressalten els termes de la cerca (*Mundo deportivo*, *Osona.com*, *Sport* i *La Vanguardia*), ho fan en els camps de títol i text del registre del document. D'aquests, només *La Vanguardia* aprofita plenament aquesta funcionalitat, al presentar sis línies de text en el seus registres.

3.3.4. Existència de diversos formats de visualització del document

Tots els mitjans ofereixen la informació en el format html propi de la web i aquells que tenen una doble edició impresa/digital, mostren l'edició en paper en pdf: *Avui*, *El Periódico*, *Sport* i *La Vanguardia*. A aquest grup s'afegeix *Vilaweb* que, tot i no tenir edició impresa, utilitza el pdf en casos concrets per edicions especials de determinades notícies, com ara les eleccions. En total, són cinc diaris els que ofereixen continguts en html i pdf. Es pot notar que un mitjà amb edició impresa, *Mundo Deportivo*, no utilitza pdf, i només té en format jpg les portades dels últims 15 dies. Malgrat aquesta excepció, es pot generalitzar la utilització del pdf com a estàndard de visualització de les edicions impreses de la premsa digital.

3.3.5. Opcions de gestió dels documents recuperats

Es constata que hi ha dues opcions elementals de gestió dels documents recuperats que estan molt generalitzades: imprimir i enviar per correu electrònic (a 12 i 11 diaris, respectivament), mentre que els serveis participatius, d'introducció més recent a la premsa, estan menys implantats, presentant els següents valors: l'opció de fer comentaris la tenen 7 diaris; enviar a webs socials (*Digg*, *Menéame*, *Del. ic. ious*, etc.) cinc; votar es pot fer a tres; i modificar la mida de la lletra, també en tres. Els mitjans amb menys opcions de gestió dels documents són *E-Notícies*, *Racó Català* i *Vilaweb*, amb dos, i els que en tenen més són *Avui*, *La Malla*, *El Periódico*, *Sport* i *La Vanguardia*, amb cinc.

3.3.6. Presentació de documents relacionats

Els valors d'aquest indicador són molt baixos pel conjunt dels diaris catalans. Set mitjans no ofereixen aquesta funció i només cinc permeten l'accés a notícies relacionades a partir del document recuperat. Aquests són *La Malla*, *Mundo deportivo*, *Racó català*, *La Vanguardia* i *Vilaweb*, tot i que aquest últim de manera parcial (només en determinats articles, com alguns d'opinió). En tots els casos, es tracta d'enllaços a notícies del

propi mitjà, no pas a d'altres webs. Es constata així que la pràctica d'enllaçar amb altres webs (habitual a internet en altres contextos, com ara blocs) es inexistente a la premsa catalana (a la premsa espanyola, hi ha molt pocs casos), degut segurament a la forta competència existent entre les empreses periodístiques.

3.4. Altres aspectes

3.4.1. Visibilitat

Amb aquest indicador es pretén analitzar quina és la presència a internet dels diferents arxius de premsa a partir del nombre d'enllaços que apunten a cada pàgina en concret.

Hem utilitzat el servei *Yahoo Site Explorer* (<http://siteexplorer.search.yahoo.com>) que localitza un alt nombre d'enllaços i, a més, ofereix la possibilitat per a diferenciar els enllaços externs dels interns (és a dir, els que procedeixen de la mateixa seu web).

La taula següent assenjala el nombre d'enllaços que apunten directament a la pàgina del mitjà així com els quals apunten a la pàgina de l'arxiu o hemeroteca (excloent-se els enllaços interns).

Taula 3. Nombre d'enllaços a l'hemeroteca i a la pàgina d'inici del mitjà

Mitjà	Enllaços hemeroteca	Enllaços mitjà
<i>Avui</i>	58	294.000
<i>El Debat</i>	13	7.220
<i>E-Notícies</i>	21	70.906
<i>La Malla</i>	20	31.768
<i>Mundo deportivo</i>	–	500.561
<i>Nació digital</i>	–	65.375
<i>Osona.com</i>	–	51.713
<i>El Periódico</i>	1.570	1.490.000
<i>Racó català</i>	24	72.900
<i>Sport</i>	–	1.357.762
<i>La Vanguardia</i>	1.847	251.908
<i>Vilaweb</i>	35.700	157.745

Com es pot comprovar, el nombre d'enllaços a les pàgines de les hemeroteques és molt baix, especialment si ho comparem amb els enllaços de la pàgina d'inici del mitjà. Destaca molt especialment el cercador *Nosaltres.cat* de *Vilaweb* perquè està enllaçat per molts blocs que l'inclouen per defecte a totes les pàgines, la qual cosa distorsiona una mica els resultats. A part d'això, cal fer esment a les hemeroteques de *La Vanguardia* i *El Periódico*, amb un nombre d'enllaços prou rellevant.

En quatre casos, a més, al no disposar de pàgina específica per a l'arxiu no s'ha pogut dur a terme l'anàlisi.

3.4.2. Accessibilitat

El grau d'accessibilitat d'una pàgina web es mesura per la facilitat que ofereix a qual-sevol tipus d'usuari per a accedir als seus continguts. El W3C té publicades una sèrie de pautes l'acompliment de les quals permet que persones amb diferents discapacitats puguin accedir als continguts de les pàgines web. Les pautes expliciten els requisits que han de complir, per exemple, les animacions i les imatges (que estiguin descrites amb l'atribut alt) o els enllaços d'hipertext (que la paraula enllaçada tingui sentit fora de context: «Fer clic en l'informe del W3C», millor que «Fer clic aquí»). Per altra banda, aquestes pautes permeten l'accessibilitat independentment de l'ordinador, la pantalla, el navegador i el tipus de connexió que es disposi.

Per a l'anàlisi s'ha utilitzat l'aplicació «Tawdis, Test accessibilitat web on line», (<http://www.tawdis.net/taw3/cms/ca>) que permet detectar tres tipus d'errors d'accessibilitat per a les pàgines que se li indiqui (a partir de les normes WAI de 1999). Incomplir la prioritat 1 provoca que per a un o més grups d'usuaris els serà impossible accedir a la totalitat de la informació del document; la prioritat 2 provoca que trobaran dificultats en l'accés a la informació del document i la prioritat 3, que trobaran alguna dificultat per a accedir a la informació del document. En aquests moments, la llei assenyalava que les webs públiques o amb finançament públic han d'acomplir les prioritats 1 i 2.

La taula següent mostra els resultats del test a les pàgines que s'indiquen. Els resultats, en general, són bastant dolents i denoten una escassa preocupació per aquest

Taula 4. Grau d'acompliment de les directrius d'accessibilitat

Mitjà	P1	P2	P3
<i>Avui</i>	2-88	26-79	15-58
<i>El Debat</i>	2-453	108-258	5-23
<i>E-Notícies</i>	58-632	102-531	34-88
<i>La Malla</i>	3-50	21-59	7-22
<i>Mundo deportivo</i>	18-215	57-350	21-59
<i>Nació digital</i>	62-241	130-350	34-77
<i>Osona.com</i>	82-317	166-412	43-112
<i>El Periódico</i>	6-320	89-621	1-39
<i>Racó català</i>	1-222	145-295	15-56
<i>Sport</i>	3-151	44-242	1-24
<i>La Vanguardia</i>	2-105	27-111	5-37
<i>Vilaweb</i>	9-98	134-106	9-52

assumpte per part dels desenvolupadors de les seues web de premsa digital. Els dos valors que s'indiquen per a cada prioritat es refereixen al nombre d'errors manuals i automàtics. Cal tenir present que, per a l'aplicatiu *Tawdis*, si una mateixa errada es repeteix «n» vegades en una pàgina es compta com «n» errades amb la qual cosa els nombres absoluts acostumen a ser alts.

La pàgina de comprovació ha estat la de l'hemeroteca o arxiu de premsa excepte en quatre casos (*Mundo deportivo*, *Nació digital*, *Osona.com*, i *Sport*) en què no es disposa d'una url específica i aleshores s'ha comprovat la pàgina d'inici del mitjà.

3.4.3. Cost

La gran majoria dels diaris catalans ofereixen les seues hemeroteques de manera gratuïta al usuari. Només tres mitjans (*El Periódico*, *Sport* i *La Vanguardia*) fan pagar per accedir a continguts d'arxiu, si bé en els tres casos, es troben entre els sistemes amb més prestacions i a més tenen els continguts en format pdf (destacant la cobertura centenària de *La Vanguardia*).

Taula 5. Diaris catalans amb continguts de pagament

Diaris	Subscripció anual	Compra d'edicions independents
<i>El Periódico</i>	No	0,50 € article (html), 0,75 € (html i pdf), amb bonus
<i>Sport</i>	Anual 80 €, semestral 50 €	Pdf notícia 2 € amb bonus
<i>La Vanguardia</i>	Anual 95 €, semestral 60 €	0,9 € exemplar, 3 € exemplar arxiu històric

D'altra banda, l'accés gratuït majoritari es pot interpretar en alguns casos de manera molt meritòria pel propi mitjà, per bé que per a bona part del mitjans sigui una mostra més del baix nivell del seus serveis d'hemeroteca (no es pot fer pagar per un servei de baixa qualitat).

4. Conclusions

L'estudi permet conèixer el grau de desenvolupament de les hemeroteques digitals de la premsa catalana i, per altra banda, pot ajudar a seleccionar quines d'elles poden ser més adequades per a ser utilitzades en la biblioteca pública.

Podem distingir quatre nivells de desenvolupament: mitjà-alt; mitjà; mitjà-baix; baix. No hi ha cap diari català que es pugui considerar amb un nivell alt de prestacions, entenent aquest nivell com el dels sistemes de consulta de les millors bases de dades d'ús professional d'informació científica i periodística (exemples d'aquest últim cas són *Factiva*, *Lexis Nexis* o *Mynews*).

1. Nivell mitjà-alt. *La Vanguardia*.

Es tracta d'un diari que disposa de sistemes de consulta dels continguts retrospectius d'un nivell cada vegada més proper al dels productes professionals d'informació científica. A més, cal destacar que ofereix accés a la totalitat del seu important fons documental de més de 100 anys.

2. Nivell mitjà. *Avui, El Periódico*.

En el cas de *El Periódico* combina l'oferta d'un servei de cerca externalitzat a *Mynews* de nivell proper al de *La Vanguardia* amb un altre de propi que té prestacions sensiblement inferiors i, en alguns indicadors, clarament insuficients. Del diari *Avui* es pot considerar que té un nivell mitjà de prestacions, amb l'excepció de la baixa cobertura del seu fons disponible.

3. Nivell mitjà-baix. *La Malla, Mundo deportivo, Sport, Vilaweb*.

Els diaris esportius *Mundo deportivo* i *Sport* utilitzen el mateix sistema de consulta dels mitjans d'informació general del seu mateix grup empresarial (*La Vanguardia* i *El Periódico*, respectivament), encara que les seves hemeroteques estan en tots dos casos menys desenvolupades i amb inferiors prestacions que les dels seus companys d'informació general. També cal destacar la presència de dos mitjans exclusivament digitals que disposen d'unes prestacions lleugerament superiors a les de la resta de mitjans sense referent imprès: *La Malla* s'aproxima a un sistema de cerca avançada i *Vilaweb* té un cercador molt desigual, que combina un nivell alt en la combinació dels termes de cerca, amb diverses prestacions de cerca simple.

4. Nivell baix. *El Debat, E-Notícies, Nació digital, Osona.com, Racó català*.

En aquest calaix s'hi troben mitjans exclusivament digitals que tenen sistemes de cerca simples, i en un cas, externalitzat a *Google*. Permeten consultar informació retrospectiva però amb un nivell de prestacions molt reduït, que no arriba al mínim requerit per a una consulta professional o exigent. Només són efectius en cerques senzilles, d'un sol terme, i presenten també diferents deficiències en la presentació dels resultats de la consulta. Amb tot, tenen com a aspecte positiu el seu accés gratuït.

Si analitzem la mostra en el seu conjunt des d'un punt de vista quantitatiu, veiem que el grup de diaris de nivell mitjà/mitjà-alt és força reduït (el 25% que representen *La Vanguardia, Avui* i *El Periódico*); i en canvi, el grup de nivell mitjà-baix/baix representa les tres quartes parts del total.

Per tant, de manera general i amb les excepcions senyalades, es pot constatar una baixa preocupació per part de la premsa digital de Catalunya per l'organització i recuperació de la informació retrospectiva que van generant. Això queda palès en la baixa cobertura temporal de la majoria d'ells (en relació a la data de fundació del mitjà) i en les relativament escasses prestacions i funcionalitats de cerca i de presentació de resultats. Tot i això, cal destacar que la gran majoria de mitjans ofereixen els seus continguts a internet de forma gratuïta.

5. Bibliografia

- ABADAL, Ernest (2002). «Elementos para la evaluación de interfaces de consulta de bases de datos». *El profesional de la información*, 11, 5, septiembre-octubre, p. 349-360. <<http://www.elprofesionaldelainformacion.com/contenidos/2002/septiembre/3.pdf>> [Consulta: 21/01/2008].
- COWEN, N. (2001). «The future of the British broadsheet newspaper on the World Wide Web». *Aslib Proceedings*, 53 (5) May, p. 189-200.
- DOMINGO, D. (2004). *Periodisme Digital a Catalunya: radiografia de 445 webs informatius*. Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya.
- FUENTES, M. Eulàlia; GONZÁLEZ, Alfons (1998). «La prensa española en Internet: análisis de los servicios de valor añadido». En: *Jornadas Españolas de Documentación Automatizada (6as: Valencia: 1998)*. Valencia: Federación Española de Sociedades de Archivística, Biblioteconomía y Documentación. p. 281-292.
- GUALLAR, Javier (2006). «Prensa digital en 2006». En: *Anuario ThinkEpi 2007*. Barcelona: EPI SCP, p. 106-117. <<http://eprints.rclis.org/archive/00008388/01/AnuarioThinkEPI2007-Guallar-Prensa-digital-en-2006.pdf>>. [Consulta: 21/01/2008].
- GUALLAR, Javier (2008). «Prensa digital en 2007». En: *Anuario ThinkEPI 2008*. Barcelona: EPI SCP. <<http://www.thinkepi.net/repositorio/prensa-digital-en-2007>>. [Consulta: 21/01/2008].
- GUALLAR, Javier; ABADAL, Ernest (2008). «La hemeroteca digital en la biblioteca pública». En: *Anuario ThinkEPI 2008*. Barcelona: EPI SCP. <<http://www.thinkepi.net/repositorio/la-hemeroteca-digital-en-la-biblioteca-publica>>. [Consulta: 21/01/2008].
- JIMÉNEZ, M. Àngels; GONZÁLEZ, Alfons; FUENTES, M. Eulàlia (1999). «Gestió documental de la informació en els serveis de valor afegit de la premsa espanyola a internet». En: *7es Jornades Catalanes de Documentació. Les biblioteques i els centres de documentació al segle XXI: peça clau de la societat de la informació. Barcelona, 4-6 novembre 1999*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya. p. 405-417. <<http://www.cobdc.org/jornades/7JCD/18.pdf>>. [Consulta: 21/01/2008].
- LONGO, Brunella (2006). «Gli archivi dei giornali online». *Biblioteche oggi*, gennaio-febraio, p. 9-21.
- LÓPEZ CARREÑO, Rosana (2004). «Análisis taxonómico de los portales periodísticos españoles». *Anales de documentación*, vol. 7, 2004, p. 123-140. <<http://www.um.es/fccd/anales/ad07/ad0708.pdf>>. [Consulta: 21/01/2008].
- MORAGAS, M. de; DOMINGO, D. (2003). «Internet». En: Corominas, M.; Moragas, M. de (eds.) *Informe de la comunicació a Catalunya 2001-2002*. Bellaterra: Institut de la Comunicació - UAB.
- NEILSON, K; WILLET, P. (1999). «United Kingdom regional newspapers on the World Wide Web». *Aslib Proceedings*, 51 (3) March, p. 78-90.